

УДК 331.5-053.67:005.591.452-027.542-027.551(4)

**ТОПОЛОГІЯ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА У СФЕРІ
ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ
(ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД)**

Дар'я Вороніна-Пригодій,

науковий співробітник

лабораторії зарубіжних систем професійної освіти і навчання,

Інститут професійної освіти НАПН України,

<https://orcid.org/0000-0003-0545-1727>

Анотація. У європейській традиції державно-приватного партнерства для розвитку навичок у системі професійно-технічної освіти сформувалась тривимірна топологія, що охоплює: орієнтацію на надання послуг, ресурсне забезпечення та удосконалення змістової (знаннєвої) складової ПТО. В Україні чітко обумовлений механізм взаємодії партнерів у фінансово-майновій площині, разом з тим, враховуючи європейський досвід, необхідно скоординувати зусилля партнерів на вирішення проблем професійної (професійно-технічної) освіти.

Ключові слова: європейська професійно-технічна освіта (ПТО), державно-приватне партнерство (ДПП), типологія ДПП, ДПП орієнтоване на надання послуг ПТО, ресурсно-орієнтоване ДПП, знаннєво-орієнтоване ДПП.

**TOPOLOGY OF PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP IN THE FIELD OF
VOCATIONAL EDUCATION (EUROPEAN EXPERIENCE)**

Daria Voronina-Pryhodii,

Researcher of the Laboratory of

Foreign Systems of Vocational Education and Training of

the Institute of Vocational Education of NAES of Ukraine

Abstract. In the European tradition of public-private partnership for skills development in the vocational education system, a three-dimensional topology has been formed, which includes: focus on service provision, resource provision and improvement of the content (knowledge) component of VET. In Ukraine, the mechanism of interaction between partners in the financial and property plane is clearly defined, however, taking into account the European experience, it is necessary to coordinate the efforts of partners to solve the problems of professional (vocational) education.

Keywords: European vocational education and training (VET), public-private partnership (PPP), PPP typology, VET provision-oriented PPPs, resource-oriented PPPs, knowledge-oriented PPPs.

Глобалізаційні процеси з інтернаціоналізації економічного і суспільного життя європейських країн, інтеграція державного та приватного сектору економіки у сфері освіти актуалізують необхідність аналізу європейського досвіду з розвитку професійної освіти (Voronina-Pryhodii, 2019, с. 119).

Дослідження з порівняльної педагогіки у межах континентальної європейської та англомовної традицій відіграють важливу роль у визначенні основних тенденцій та перспектив розвитку вітчизняної освіти (Пригодій, 2015, с. 293-294).

Для забезпечення того, щоб підростаюче покоління та дорослі набували компетентностей, необхідних для їх працевлаштування, системи професійної освіти у Європейському Союзі створюють різні форми співпраці між державним та приватним секторами. Державно-приватне партнерство (ДПП), спрямоване на розвиток професійних кваліфікацій, є однією з форм співробітництва у наданні професійної освіти (Вороніна-Пригодій, 2022, с. 51).

У «Європейській програмі розвитку навичок» (European Skills Agenda, 2020) два чинника – державні та приватні інвестиції є важливими факторами для підтримки доступного підвищення кваліфікації та перекваліфікації протягом усього життя для всіх.

У європейській традиції організації державного-приватно партнерства у системі професійної та професійно-технічної освіти використовується тривимірна топологія (Public-private partnerships for skills development, 2020 с. 89):

- 1) ДПП орієнтоване на надання послуг професійно-технічної освіти;
- 2) ресурсно-орієнтоване ДПП;
- 3) знаннєво-орієнтоване ДПП.

Державно-приватне партнерство у наданні послуг професійно-технічної освіти не є винятковим явищем. У багатьох європейських країнах, у тому числі й в Україні, існує традиція залучення приватних суб'єктів до державної системи професійно-технічної освіти. Таке залучення відбувається опосередковано через систему оподаткування та безпосередньо шляхом надання обладнання, матеріалів та фахівців для викладацької діяльності.

У державно-приватному партнерстві, орієнтованому на надання послуг професійно-технічної освіти, характер розподілу ризиків виходить за межі фінансового аспекту. Приватний партнер бере відповідальність за якість результатів навчання, актуальність формування навичок здобувачів освіти та їх наступне працевлаштування. Отже, суспільна складова несе більше ризиків, ніж фінансова, оскільки освіта є суспільним благом. Удосконалення змісту професійно-технічної освіти та якості її надання у такий системі партнерства вважається вирішальним.

Роль держави у системі *ресурсно-орієнтованого державно-приватного партнерства* загалом більша, ніж у традиційному ДПП, оскільки вона бере участь у визначенні балансу між доступністю, ціною та якістю для здобувачів освіти.

У сфері професійно-технічної освіти актуальні різні ресурси (фінансування, обладнання, професійний персонал, предметна експертиза тощо). Тут мотивація державних і приватних партнерів та мета спільних дій є вирішальними факторами для ініціювання державно-приватного партнерства.

Співфінансування відбувається різними способами: державний внесок може перевищувати приватний (найпоширеніша модель), або навпаки, та з часом може мати місце більш збалансований підхід до фінансування.

У країнах, які ще не мають усталеної традиції державно-приватної співпраці, громадська сторона (держава) часто є ініціатором даного типу партнерства.

Знаннєво-орієнтоване державно-приватне партнерство відіграє важливу роль у забезпеченні своєчасного надходження даних у навчальний контент через оновлення стандартів і навчальних програм.

На сучасному етапі розвитку європейського ринку праці відбуваються швидкі зміни у функціональних обов'язках робітників. Виникає невідповідність кваліфікації робітника видам виконуваних робіт, це потребує аналізу мінливого попиту на кваліфіковану робочу силу з точки зору необхідних знань, навичок і компетенцій. Загальна статистика праці не надає такого роду детальної інформації, яка вимагає глибшого дослідження робочих процесів за допомогою методів обстеження на конкретному виробництві.

Схожа класифікація ДПП використовується в українському законодавчому полі. Згідно Закону України Про державно-приватне партнерство (2010) у рамках його здійснення можуть укладатися договори про: концесію; управління майном (виключно за умови передбачення у договорі, укладеному в рамках державно-приватного партнерства, інвестиційних зобов'язань приватного партнера); спільну діяльність та інші договори.

Тобто чітко обумовлений механізм взаємодії партнерів у фінансово-майновій площині, разом з тим враховуючи європейський досвід, необхідно скоординувати зусилля партнерів на вирішення проблем у системі професійної (професійно-технічної) освіти.

Список використаних джерел:

Пригодій, М. А. (2015). Використання компаративного аналізу в дослідженнях з порівняльної педагогіки. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки*, 124, 292-294. Взято з http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/VchdpuP_2015_124_7_7.pdf.

Voronina-Pryhodii, D. A. (2019). Nomination as a Cognitive Process in the Sphere of Professional Activity. *Scientific Journal of National Pedagogical Dragomanov University. Series 9. Current Trends in Language Development*, 19, 118-132. DOI: <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series9.2019.19.08>.

Вороніна-Пригодій, Д. (2022). Європейський досвід державно-приватного партнерства зі створення програм працевлаштування та зайнятості молоді. *Інноваційна професійна освіта*, 1(2), 50-52. Взято з https://lib.iitta.gov.ua/730993/1/2022_1_2_Збірник%20тез%20.pdf#page=51.

European Skills Agenda. (2020). Brussels, European Commission. Retrieved from <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1223&langId=en>.

Public-private partnerships for skills development: A governance perspective. (2020). Volume I. Thematic overview. European Training Foundation. Retrieved from https://www.etf.europa.eu/sites/default/files/2021-01/ppps_for_skills_development_volume_i.pdf.

Закон України Про державно-приватне партнерство № 2404-VI. (2010). Взято з https://kodeksy.com.ua/pro_derzhavno-privatne_partnerstvo.htm.